

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 12. dubna 2022, o stížnosti odsouzeného armádního generála Jana Syrového, narozeného 24. ledna 1888, zemřelého 17. 10. 1970, proti usnesení Městského soudu v Praze ze 14. prosince 2021, sp. zn. Nt 201/2021,

a rozhodl **takto**:

Podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. řádu se napadené usnesení **zrušuje** a ve věci se **znovu rozhoduje** tak, že se podle § 278 odst. 1, odst. 4 per.an. tr. řádu **povoluje** obnova řízení vedeného u Národního soudu v Praze pod sp. zn. TNs 1/47 ohledně armádního generála Jana Syrového, narozeného 24. ledna 1888, a podle § 285 tr. řádu též ohledně Rudolfa Berana, narozeného 28. prosince 1887.

Podle § 284 odst. 1 tr. řádu **se zrušuje** rozsudek Národního soudu v Praze ze dne 21. dubna 1947, sp. zn. TNs 1/47 v odsuzujících výrocích o vině a výrocích o trestu ohledně armádního generála Jana Syrového, narozeného 24. ledna 1888, a Rudolfa Berana, narozeného 28. prosince 1887.

Zrušují se rovněž všechna další rozhodnutí na zrušené výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 284 odst. 2 tr. řádu **se věc vrací** státnímu zástupci k došetření.

Odůvodnění:

1. Usnesením Městského soudu v Praze ze 14. prosince 2021, sp. zn. Nt 201/2021 byl podle § 283 písm. d) tr. řádu zamítnut návrh ze dne 19. 7. 2021 podaný státním zástupcem Městského státního zastupitelství v Praze ve prospěch armádního generála Jana Syrového, narozeného 24. 1. 1988, zemřelého 17. 10. 1970, na povolení obnovy řízení směřující proti výrokům o vině i trestu z rozsudku Národního soudu v Praze ze dne 21. dubna 1947, sp. zn. TNs 1/47, neboť nebyly shledány důvody obnovy řízení podle § 278 tr. řádu.
2. Městský soud v Praze po provedeném dokazování dospěl k závěru, že žádný z předložených či navržených důkazů jednotlivě sám o sobě ani ve spojení s dalšími důkazy a skutečnostmi již známými není způsobilý odůvodnit jiné rozhodnutí o vině. Ke skutečnostem tvrzeným v referátu a přípisu žalobce JUDr. Gospiče, že jeden přísedící má zájem o jmenování školním inspektorem a národní prokurátor Gospič naopak nebyl jmenován na post v Litoměřicích a Mostě, soud poznamenal, že se jednalo i v době rozhodování Národního soudu o obecně známé skutečnosti. Zájem JUDr. Gospiče o poměr agrární strany ke komunistům, který plyne z úředního záznamu, byl v té době rovněž obecně známou skutečností a z protokolů o poradách senátu a hlasování plyne, že tyto skutečnosti byly objektivně rozebírány při poradách senátu. K tvrzení uváděnému ve zprávě ze dne 7. 2. 1947, že obviněný Beran byl ovlivňován nabídkou pomoci, pokud nebude vtahovat do procesu jméno prezidenta Dr. Beneše, poznamenal Městský soud, že obecně taktika a způsob obhajoby záleží na volbě jednotlivých obžalovaných. Pokud by na obžalované byl vyvíjen skutečně jakýkoliv tlak ohledně nevtahování určitých jmen a osob do celého procesu před Národním soudem, pak by takováto skutečnost nebyla důvodem obnovy řízení podle § 278 tr.

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Dudová.

řádu. K zájmu KSČ o jednotlivé přisedící a jejich složení uváděném ve zprávě z února 1947, aby přisedící rozhodovali „lidově demokraticky“ soud uvedl, že z protokolů Národního soudu o poradě senátu a protokolů o hlasování je zřejmé, jak jednotliví přisedící i předseda senátu hlasovali. Toto hlasování bylo v případech mnohých zprošťujících výroků jednomyslné. Pokud by zájem jakékoliv politické strany měl vést k podezření, že by ve věci měl být činný vyloučený přisedící, pak by se nejednalo o skutečnost zakládající důvod obnovy řízení podle § 278 tr. řádu, ale pouze ke zvážení podání podnětu ke stížnosti pro porušení zákona ve smyslu ustanovení § 266 a násl. tr. řádu. Stejný argument pak byl procesním soudem použit v případě tvrzení uváděných ve zprávě ze dne 21. 4. 1947, podle níž plyne, že se funkcionářům KSČ nelíbila slabá obžaloba, a dále to, že přisedící Bedřich Kozelka (člen KSČ) měl pod nějakou záminkou oddálit konec porady senátu tak, aby se rozhodovalo až po vyhlášení rozsudku v procesu s Tisem, a stejně tak bylo i argumentováno v případě záznamů či „hlášení“ přisedícího JUDr. Ervína Munka (člen KSČ) funkcionářům KSČ, z nichž bylo možno dovodit případné obavy přisedících nebo dokonce předsedy senátu o svou kariéru. Ovlivnění procesu prokurátorem JUDr. Urválkem pak prokázáno nebylo, neboť obžalobu podával jiný prokurátor a rovněž jiný prokurátor navrhoval tresty. Celkově pak městský soud shrnul, že důkazy navržené státním zástupcem a v jeho návrhu uplatněné námítky směřují spíše k úvahám, zda Národní soud nerozhodoval v rozporu s tehdy platnými procesními předpisy, případně zda přisedící, předseda senátu a rovněž prokurátor podávající obžalobu, nemohli být při jednání soudu a při vlastním rozhodování ovlivněni politickým tlakem či obavami o svou další profesní či osobní kariéru, případně jinými okolnostmi. Takovéto důkazy by však měly směřovat k podnětu k podání stížnosti pro porušení zákona ve smyslu ustanovení § 266 a násl. tr. řádu. Státním zástupcem předložené či JUDr. Müllerem navržené důkazy však nejsou těmi důkazy, které má na mysli zákonodárce v ustanovení § 278 tr. řádu. Soud si byl vědom, že dle platné právní úpravy Československého i Českého státu i dle ustálené judikatury nelze v řízení o stížnosti pro porušení zákona přezkoumávat rozhodnutí vydaná Národním soudem zřízeným dekretem prezidenta republiky č. 17/1945 Sb., o Národním soudu, ve znění pozdějších předpisů (viz rozhodnutí č. 62/1994), připustil však přezkum těchto rozhodnutí na základě zvláštního zákona anebo v řízení o návrhu na obnovu řízení. V tomto případě však nebyl soudu rozhodujícím o návrhu na povolení obnovy řízení předložen a následně proveden žádný soubor nových důkazů, které by odůvodňovaly povolení obnovy řízení.

3. Proti shora citovanému usnesení podal v zákonné lhůtě prostřednictvím svých právních zástupců stížnost sám odsouzený armádní generál Jan Syrový. Uvedl, že výklad ustanovení § 278 tr. řádu aplikovaný krajským soudem je nemístně formalistický a restriktivní. Je sice pravdou, že obnova řízení se má primárně uplatňovat v situacích, kdy jsou zde nové důkazy, které se týkají samotného činu, jenž je obviněnému kladen za vinu, avšak důkazy, které byly přiloženy k návrhu, jednoznačně mohou vést k rozdílnému rozhodnutí o vině a ostatně i o trestu, a nadto nedokládají pouze pochybnosti o nepodjatosti jednotlivých přisedících. Tyto důkazy jasně dokládají, že celé řízení, včetně samotného dokazování, bylo nepřípustným způsobem manipulováno, a proto také nebylo relevantně přihlédnuto ke zjištěným skutečnostem. Na této skutečnosti nemůže nic změnit ani to, že obviněný byl v části obžaloby zproštěn viny. Ve skutečnosti tak i v případě, kdy soud ve svém usnesení tvrdí, že některé skutečnosti měly být známy, materiálně nevyvolávaly následky, které by jejich známost vyvolávat měla a za standardní situace vyvolala. „Obecná známost skutečností“, kterou soud v usnesení zmiňuje, zejména v bodech 32 a 33 odůvodnění Usnesení, je tak kategorií zcela formalistickou, nikoliv však reálnou. V posuzovaném případě je

třeba vycházet z toho, že reálně nešlo o skutečnosti dříve známé, neboť vzhledem k doloženým manipulacím a ovlivnění rozhodovacího procesu Národní soud byl k daným skutečnostem zcela přehlíživý a slepý. Obviněný proto namítá, že na podmínku obnovy řízení, dle které „musí vyjít skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé“, je nutné pohlížet materiálně, nikoliv pouze formalisticky, a že situace, kdy rozhodující osoby jsou záměrně předpojaté, přehlížejí relevantní skutečnosti a mají i osobní zájem postupovat tak, aby bylo dosaženo výsledku odpovídajícího politické, společenské, kariérní či jiné poptávce, není ve skutečnosti situací, kdy by soud byl s takovými skutečnostmi seznámen. Známost skutečností ze strany soudu tedy není kategorií pouze formální, ale vyžaduje i záměrné nepřehlížení daných skutečností ze strany soudu. Usnesení však je založeno toliko na nepřipustně formalistickém přístupu, kdy je zcela pomíjen fakt, že kategorie „skutečností a důkazů soudu známých či neznámých“ má objektivně jinou podobu, pokud jde o řízení před soudy v relativně demokraticky, nezávisle a nestranně fungujícím prostředí a době, a pokud jde o řízení před soudy, které již takto fungovat nemohou vzhledem k době, tlakům a vlivům, které vnitrostátní situace již v roce 1947 přinášela, a jak bylo v rámci řízení o návrhu na obnovu řízení prokázáno. Obviněný je proto přesvědčen, že v rámci usnesení mělo být postupováno tak, že k předloženým důkazům mělo být přihlédnuto jako ke skutečnostem a důkazům novým a měla být povolena obnova řízení, neboť je vzhledem k daným důkazům zřejmé, že při řádném postupu by takto doložené skutečnosti vedly ke zcela jinému výsledku trestního řízení a rozhodnutí o vině i trestu obviněného. Současně pak nemůže obstát ani závěr soudu v usnesení (viz bod 35 odůvodnění Usnesení), dle kterého má de facto nezmanipulovanost rozhodování Národního soudu vyplývat z toho, že někteří ze členů soudního senátu hlasovali jinak. Je totiž notorií, že v případě zmanipulování jakýchkoliv procesů, a to nejen soudních, obvykle nedojde k tomu, že by k manipulaci docházelo tak neuměle, že by tato byla na první pohled zřejmá, a v budoucnu ulehčila prokázání takové manipulace. Je tedy zřejmé, že v případě manipulace logicky bude volen takový postup, který bude zastírat pravou skutečnost, že rozhodnuto bylo nějak na základě nějaké poptávky a objednávky. Tomu pak odpovídá, že jako snaha o minimalizaci rizik spojených s odhalením takové manipulace je volen postup, kdy ta která osoba formálně postupuje opačným způsobem, aby zastrčila faktický úmysl, avšak jednotlivé osoby jsou koordinovány tak, aby ve výsledku došlo k dosažení jejich společného cíle. Přitom je zřejmé, že k jeho dosažení došlo, o čemž svědčí i výsledek rozhodování Národního soudu a následující osud obviněného. Argumentace soudu v Usnesení tak je nesprávná, kdy soudem uváděné naopak svědčí o tom, jak propracovaná manipulace s řízením a záměry jednotlivých osob byly. Ostatně je všeobecně známo, že i v poměrech nacistického Německa byly v případě vyhotovování oficiálních dokumentů voleny postupy, aby zvěrstva jimi spáchaná nebyla tak z dokumentů samotných natolik jednoznačná, a aby byly zastírány skutečné role jednotlivých protagonistů. Opět tedy platí, že soud pohlížel na danou problematiku v Usnesení nesprávnou optikou dneška bez uvědomění si, jak v případě, kdy soudy a stát jako celek již fakticky nefungují zákonně a nestranně, jednotlivé procesy a postupy probíhají. Z obdobných důvodů je pak nesprávný i přístup soudu v usnesení k pojmům „za války“, „válečný stav“, „doba války“ a „nepřítel“, stejně tak jako závěry usnesení k otázkám (ne)zničení či (ne)znehodnocení vojenského materiálu a setkání obviněného s Adolfem Hitlerem, a rovněž v těchto ohledech usnesení tedy nemůže obstát. Usnesení je nesprávné i z toho pohledu, že jím fakticky dochází k odepření spravedlnosti. Není přitom přípustné, aby celkové řešení nějaké situace v rámci celého právního řádu a jeho procesních prostředků, vytvářelo jako výsledek stav, kdy nebude možné zvrátit prokazatelně zmanipulovaný proces a jeho následky. Ústavní soud ve svém rozhodnutí

I. ÚS 55/04 konstatoval, že „v ústavním pořádku není zakotveno právo stěžovatele na mimořádný opravný prostředek. Avšak to neznamená, při existenci takového opravného prostředku, že by jeho posuzování stálo z hlediska ústavnosti mimo rámec spravedlivého procesu, jinými slovy že se rozhodování o dovolání, byť jen v některé ze svých částí, nachází v ústavně právním vakuu a že trestní řád nemusí být vykládán ústavně konformním způsobem. Interpretace dovolacích důvodů, která odkazuje námitky stěžovatele do řízení o stížnosti pro porušení zákona, ačkoli je zjevné, že jde o prostředek, který stěžovatel nemá ve své dispozici je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti.“ I když se tyto závěry Ústavního soudu týkají primárně vztahu dovolání a stížnosti pro porušení zákona, jsou analogicky aplikovatelné také na obnovu řízení. Tento výklad potvrdil Ústavní soud v navazující judikatuře, např. v rozhodnutí III. ÚS 905/17, dle kterého „ustanovení procesního práva obsažená v běžném zákoně (trestním řádu), která vymezují předpoklady pro povolení obnovy řízení, a to včetně těch, které stanovují důvody obnovy řízení podle § 278 odst. 1 tr. řádu, musejí být interpretována souladně s ústavněprávními zárukami obsaženými v čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Nedostatečné vypořádání se s důvody obnovy řízení uváděnými stěžovatelem, a všemi aspekty nových důkazů z hlediska možného vlivu na změnu rozhodnutí o vině nebo trestu, staví postup a napadená rozhodnutí obecných soudů mimo ústavní rámec.“ Pokud je protiústavním odepřením spravedlnosti odkázání obviněného na stížnost pro porušení zákona, kterou může podat pouze ministr spravedlnosti, musí být v rozporu s ústavně garantovanými právy obviněného také situace, kdy soud odkáže obviněného na mimořádný opravný prostředek, který v dané věci nemůže být vůbec podán, a to ani ministrem spravedlnosti. Přesně tato situace nastala při vydání Usnesení. Soud v něm na jednu stranu tvrdí, že namítané vady odůvodňují podání stížnosti pro porušení zákona, zároveň ale přiznává, že tuto není možné s ohledem na judikaturu Nejvyššího soudu podat. Obviněný se tak dostává do situace ne nepodobné hlavě XXII, když Soud obviněnému v Usnesení doporučuje procesní postup, o kterém záhy sám uvádí, že není právně možný. Není možné vykládat trestní řád tak restriktivně, že fakticky zamezí obviněnému sjednat nápravu v případě zjevně nesprávného rozhodnutí. Výklad, který použil Soud v usnesení, vykračuje z ústavně právních limitů daných zejména čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, jelikož porušuje právo obviněného na spravedlivý proces. Kdyby Soud zvolil v otázce přípustnosti obnovy řízení ústavně konformní výklad a musel by obnovu řízení povolit. Jak správně dovodil Ústavní soud v již citovaném rozhodnutí I. ÚS 55/04 : „Z ústavního pořádku vyplývá, že jsou-li ve hře základní práva, musí být ochránitelná cestou všech opravných prostředků.“ Není tedy přípustné, aby Usnesení bylo vydáno tak formalisticky, kdy na jednu stranu uvede, že má být situace řešena jiným procesním postupem, a na druhou stranu uzná, že takový postup rovněž možný není. Takový výsledek by odporoval jak zdravému rozumu, tak i ústavnímu pořádku a zásadám, na kterých leží demokratický právní stát, a ke kterým se Česká republika hlásí. V daném případě došlo k tomu, že v rámci zmanipulovaného a nikoliv nestranného postupu Národního soudu, který měl rozhodovat pod vlivem politickým, společenským, a nikoliv nestranným, což de facto Usnesení také připouští, došlo k extrémně tvrdému a nespravedlivému trestání osoby, která by však i dle názorů mnohých historiků naopak měla být národním hrdinou (minimálně pak je hrdinou od Zborova, tedy osobou, která minimálně přispěla ke vzniku samostatného Československa). To, jak se národ, potažmo stát, postaví i při hodnocení obtížné minulosti k takovýmto osobám, pak definuje celkový obraz právní kultury daného státu. V posuzovaném případě je Usnesení vystavěno na formalistických závěrech, které v důsledku vedou k závěru, že k nápravě prokazatelně nespravedlivého procesu a

jeho výsledku nemá dojít, resp. že má k němu dojít jiným způsobem, který však možný není. Přitom všem osobám participujícím na řízení o návrhu na obnovu řízení musí být zřejmé, že sami by v případě soudního procesu, jakému byl nucen čelit obviněný, neměli žádných záruk zákonnosti a nestrannosti, a nebyli by schopni s důvěrou ve spravedlnost před Národní soud předstoupit. Stejně tak musí být všem osobám participujícím na tomto řízení zřejmé, že pokud nedojde k nápravě v rámci tohoto řízení, pak již k nápravě nedojde žádným jiným způsobem. Usnesení je tedy nesprávné i tím, že v rámci něj podstata věci a materiální stránka ustupuje formě, a vede k takovému odepření spravedlnosti, které z logiky věci nemůže být přípustné v rámci demokratického právního státu. I pokud mohou být pochybnosti o správnosti obnovy řízení, musí být z hlediska šetření lidských práv a s ohledem na základní pilíře demokratického právního státu volen takový postup, který povede k umožnění nápravy nespravedlností z minulosti. V tomto však Usnesení zcela selhává a reálně má potenciál vstoupit do novodobé historie České republiky jako akt nespravedlnosti a rezignace na vypořádání se s minulostí způsobem, který nebude všeobecně chápán jako bezprávi. Přitom jediným důsledkem povolení obnovy řízení by bylo opětovné posouzení případu nestranným soudem, resp. státním zástupcem, bez vlivů, které v rámci spravedlnosti nemají mít vůbec na soudní rozhodování vliv. Došlo by tedy toliko k odstranění stavu, kdy o celé věci rozhodly osoby manipulované a ovlivněné, a namísto toho by rozhodly osoby nezávislé a nestranné s dostatečným odstupem od celé věci. I ze všech těchto důvodů tedy usnesení nemůže obstát a ve skutečnosti obnova řízení měla a má být v dané věci povolena.

4. **Vrchní soud v Praze** přezkoumal napadené rozhodnutí ze všech formálních i materiálních hledisek, přezkoumal i řízení, které mu předcházelo, a shledal podanou stížnost částečně důvodnou.
5. Podle § 278 odst. 1 tr. řádu se povolí obnova řízení jakožto mimořádný opravný prostředek u řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem nebo trestním příkazem, vyjdou-li najevo **skutečnosti** nebo **důkazy** soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele nebo by uložený trest byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu.
6. Zákonná dikce rozlišuje pojmy skutečnosti soudu dříve neznámé a důkazy soudu dříve neznámé. Zatímco u důkazu je jednoznačné, že se musí jednat o procesní prostředky vedoucí ke zjištění skutkových okolností případu, které nebyly v původním řízení obsaženy ve spise, uplatněny některou procesní stranou nebo před soudem provedeny, skutečnost soudu dříve neznámá může v sobě zahrnovat další okolnosti, které nebyly soudu v době rozhodování známy, ale které by mohly ovlivnit rozhodnutí soudu ve věci, a to jak ve výroku o vině, o trestu nebo o náhradě škody či nemajetkové újmě. Z logiky věci je pak dáno, že tyto skutečnosti musí být odlišné od důkazů soudu dříve neznámých, tedy od okolností jednoznačně směřujících toliko k objasnění věci z hlediska skutkového stavu.
7. Zákon ani v současné době platná judikatura pojem nových skutečností, které by mohly vést k novému rozhodnutí ve věci, nijak nevymezuje ani neohraničuje. Ze zákona však vyplývá, že za takovou novou skutečnost je ex lege považován stav, kdy bylo pravomocným rozsudkem zjištěno,

že policejní orgán, státní zástupce nebo soud v původním řízení porušil své povinnosti jednáním zakládající trestný čin (§ 278 odst. 4 tr. řádu).

8. Z výkladových ustanovení k § 278 odst. 4 tr. řádu vyplývá, že v tomto případě jde o skutečnost, pro kterou musí být obnova řízení povolena ve prospěch i neprospěch obviněného, a to aniž by bylo zkoumáno, zda porušení úředních povinností někoho ze jmenovaných mohlo mít vliv na původní rozhodnutí. Toto však platí pouze při existenci pravomocného soudního rozhodnutí. V případě, že bylo zjištěno porušení povinnosti spácháním přestupku či kárného provinění orgánem činným v trestním řízení nebo jinou osobou, nebo pokud by bylo zjištěno spáchání trestného činu konkrétní osoby a nedošlo pro jinou překážku k pravomocnému odsouzení, je nutno tuto **skutečnost** zkoumat z hledisek uvedených v odstavcích 1, 2 nebo 3 § 278 tr. řádu (Trestní řád II Komentář, C. H. Beck 2013, str. 3389).
9. Z uvedeného tedy vyplývá, že v případech zjištění nezákonného jednání některého z orgánů trestního řízení (s výjimkou jednání podle § 278 odst. 4 tr. řádu) je třeba zkoumat, zda tato skutečnost (ve smyslu § 278 odst. 1 tr. řádu) mohla ovlivnit rozhodování tohoto orgánu takovým způsobem, že by vznikly pochybnosti o správnosti takového rozhodnutí, a současně že se jedná o okolnosti dříve (tedy v době rozhodování původního orgánu) neznámé.
10. Městský soud v Praze v napadeném usnesení správně konstatoval, že většina předložených dokumentů, které měly sloužit jako nové skutečnosti v rozhodování ve věci a svědčící o tom, že soud rozhodoval pod velkým tlakem veřejnosti a soudci byli při svém rozhodování ovlivňováni obavami o svou další profesní a osobní kariéru, měly směřovat k podnětu k podání stížnosti pro porušení zákona ve věci ve smyslu § 266 a násl. tr. řádu. S těmito důkazy se procesní soud řádně vypořádal a z hlediska právního přezkumu nelze jeho závěrům ničeho vytknout. Obsah a hodnotu navrhovaných nových skutečností však zcela jednoznačně převyšuje zápis dr. Munka – jednoho z přísedících soudců v procesu – z něhož zcela nepochybně vyplývá, že nejméně dva ze soudců – dr. Munk a dr. Kozelka se pravidelně účastnili porad pořádaných stranickými orgány KSČ a jejich nejvyššími funkcionáři (Adamec, Veselý, Šváb, Dressler a jedné z porad se účastnil i generální tajemník KSČ Rudolf Slánský), na nichž byly soudcům předávány přímé direktivy k tomu, jakým způsobem rozhodovat, jak ovlivňovat hlasování, případně jak zabraňovat případnému konečnému rozhodnutí.
11. Zjištěné skutečnosti (se kterými se však procesní soud dostatečně nevypořádal) pak zcela jednoznačně prokazují, že soudci Munk a Kozelka výrazným způsobem narušili základní soudcovskou povinnost – nezávislost v rozhodování, čímž se oni i osoby, které jejich rozhodnutí ovlivňovaly, mohli dopustit trestné činnosti. Nezávislost soudců byla stanovena ust. § 98 odst. 1 ústavy (zákon ze dne 29. února 1920, kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky). Porušení nezávislosti soudců pak bylo vždy trestáno dle příslušných trestněprávních předpisů (§§ 101 a 102 zákona č. 117 z 27. května 1852, o zločinech, přečinech a přestupcích ve znění předpisů je měnících a doplňujících); v současné době je kriminalizováno ustanovením § 335 tr. zákoníku), a ve vztahu k soudcům, kteří by nerozhodovali nezávisle se pak jednalo o zločin podle § 105 zákona č. 117 z 27. května 1852, o zločinech, přečinech a přestupcích ve znění předpisů je měnících a doplňujících, v současné době pak trestný čin podle § 329 tr. zákoníku, v každém případě by však byla založena minimálně odpovědnost kárná, která by byla řešena v příslušném kárném řízení.

12. Výše popsané porušení základní ústavní zásady spočívající v nezávislosti soudcovského rozhodování, které bylo platné i v době rozhodování Národního soudu v Praze pak bylo shledáno dle shora uvedeného výkladu jako zvlášť závažná skutečnost, která byla schopna ovlivnit rozhodování soudu, byť se jednalo o soud mimořádný v mimořádné době poválečné. Československá republika však v té době byla demokratickým státem a tomu byly vlastní základní ústavní principy formulované v ústavním zákoně (citovaný zákon z 29. února 1920, kterým byla uvozena Ústavní listina Československé republiky) a jejich porušení pak nutno považovat za zvlášť závažné porušení ústavních předpisů. Další podmínka ustanovení § 278 odst. 1 tr. řádu, tj. že se jedná o skutečnost dříve soudu neznámou, byla splněna rovněž a nemohla být nahrazena jen konstatováním, že v době procesu docházely soudu dopisy veřejnosti, které hovořily ve prospěch obžalovaných, tyto byly zakládány do spisu, přičemž předseda senátu seznamoval přisedící s platnou právní úpravou a v senátu mezi přisedícími byli takoví, kteří patřili či sympatizovali s jinými stranami. Nebylo však nikdy zjištěno nebo jinak konstatováno, že by část přisedících rozhodovala na přímý pokyn jejich politické strany nebo jiné osoby či skupiny osob.
13. Za této situace mohlo být konstatováno, že podmínka ustanovení § 278 odst. 4 tr. řádu, že se část soudců dopustila porušení svých povinností byla splněna. Protože nikdo z nich nebyl odsouzen za jednání zakládající trestný čin (pak by obnova řízení proběhla ex lege), bylo užito analogie výše citovaného ustanovení a v jejich jednání byly shledány nové skutečnosti, dříve soudu neznámé, na jejichž podkladě mohlo dojít k nezákonnému rozhodnutí ve vztahu k obžalovaným osobám.
14. Přestože v řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, došlo k dalším pochybením, která by mohla přinést změnu v konečném rozhodnutí – kupř. v době rozhodování soudu ještě nebyla vyřešena legislativní otázka doby počátku válečného stavu, nebyly provedeny důkazy rozhodnutím vlády ČSR o upotřebením zbytného vojenského majetku, na základě kterého měl obžalovaný Syrový provést převod části tohoto majetku do německých rukou, ani nebyl proveden důkaz rozkazem nejvyššího velitele branných sil a prezidenta republiky ze 14. března 1939, na jehož základě měl obžalovaný Syrový vydávat další rozkazy ohledně kapitulace čs. branných sil, tyto okolnosti by zcela jistě měly vliv na zjištění, zda je jednání obžalovaného trestné či nikoliv, část z těchto důkazů však byla již v době rozhodování známa (jen jimi nebyl proveden důkaz) a pokud ne, spolu s dalšími okolnostmi uvedenými v napadeném usnesení by nesplňovaly podmínky pro povolení obnovy řízení.
15. Byla však splněna zákonná podmínka – nalezení skutečnosti soudu dříve neznámé, která by sama o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve, mohla odůvodnit jiné rozhodnutí o vině obžalovaného (viz body 12 a 13 tohoto rozhodnutí), a na základě této nové skutečnosti pak bylo rozhodnuto o povolení obnovy řízení a zrušení původního rozsudku Národního soudu v Praze ze dne 21. dubna 1947, sp. zn. TNs 1/47. Současně pak byla zrušena rovněž všechna další rozhodnutí na zrušené výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.
16. Zrušení rozsudku se týká všech výroků, jimiž byl odsouzený armádní generál Jan Syrový uznán vinným, a rovněž tak i výroku o trestu, který mu byl uložen. Protože byly splněny podmínky ustanovení § 285 tr.ř. (beneficium cohaesionis) ve vztahu ke spoluodsouzenému Rudolfu Beranovi, předsedovi vlády Československé republiky v době od 1. prosince 1938 do 15. března 1939, neboť i v jeho případě došlo ke zjištění stejných skutečností jako v případě armádního generála Jana Syrového, je nejen ze zákona, ale i v rámci zajištění spravedlnosti nutné, aby tento

odsouzený byl hodnocen ve stejném režimu jako spoluodsouzená osoba, v jejíž prospěch byl původní návrh podán. Proto byly výroky o vině a trestu zrušeny i ohledně něho.

17. Věc byla pak podle § 284 odst. 2 tr. řádu vrácena státnímu zástupci k došetření. V rámci tohoto došetření bude nutno se zabývat všemi skutkovými okolnostmi případu, a to jednak v naznačeném směru (viz bod 14 tohoto usnesení), a dále pak v provedení rozboru celé důkazní situace i s jednotlivými skutkovými okolnostmi případu s ohledem na současný právní stav věci (ex nunc), přičemž při dalším rozhodování ve věci by neměla být ignorována a měla by být materiálně posouzena historická zjištění ohledně působení obou odsouzených v rámci předválečné Československé republiky, osobní zásluhy obou odsouzených o stát, a nemělo by být opomenuto ani to, jaký byl osud obou obžalovaných za II. světové války a v době komunistického režimu.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **není** další řádný opravný prostředek přípustný.

Za splnění podmínek § 265a a § 265b tr. ř. však lze proti němu podat dovolání, a to ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení prostřednictvím soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud České republiky. Právo podat dovolání přísluší nejvyššímu státnímu zástupci pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch odsouzeného, a dále odsouzenému pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Odsouzený tak může učinit pouze prostřednictvím obhájce. Podání odsouzeného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. V dovolání musí být vedle obecných náležitostí podání (§ 59 odst. 3 tr. ř.) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu i z jakých důvodů dovolatel napadá a čeho se domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) - m) tr. ř. nebo § 265b odst. 2 tr. ř., o které se dovolání opírá, přičemž dovolání lze podat, jen je-li tu některý z následujících důvodů:

- a) ve věci rozhodl věcně nepřislušný soud, nebo soud, který nebyl náležitě obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát nebo rozhodl soud vyššího stupně,
- b) ve věci rozhodl vyloučený orgán; tento důvod nelze použít, jestliže tato okolnost byla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím orgánu druhého stupně namítnuta,
- c) obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl,
- d) byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání,
- e) proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné,
- f) bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí,
- g) rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně

nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy,

- h) rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení,
- i) obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným,
- j) bylo rozhodnuto o upuštění od potrestání nebo o upuštění od potrestání s dohledem, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup,
- k) bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení,
- l) v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný,
- m) bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l).

Dovolání lze podat též tehdy, byl-li uložen trest odnětí svobody na doživotí.

Nejvyšší státní zástupce je povinen v dovolání uvést, zda jej podává ve prospěch nebo v neprospěch odsouzeného. Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

Praha 12. dubna 2022

JUDr. Vladimír Stibořík v.r.
předseda senátu